

Csillik Péter: A hitelintézetek 2011. évi tevékenységének fő jellemzői

Economic environment – Performance of the Hungarian banking sector in 2011

In a modestly growing economy, assets in the banking sector continued to stagnate in nominal terms and decline in real terms in 2011. The NPL rate for household and corporate loans grew by 3 and 5 percentage points, respectively (such a magnitude of growth in NPL is unlikely to recur in 2012, if the agreement with the IMF materialises). The burdens on debtors with foreign currency-denominated loans increased due to the weak forint. Banks' profitability was virtually entirely determined by the government, directly (through the special bank tax and the burdens entailed by the early repayment scheme) and indirectly (through Hungary's CDS spread), pushing banks into the red (ROE: -3,8 %, real ROE: -7,5 %). The sector's capital adequacy ratio was satisfactory (13,47%).

The global economy grew by 3.8%. The economy grew by 1.6% in the EU, 5.1% in the CEE countries and **1.7% in Hungary**. The assets of Hungarian financial institutions (banks + branches of foreign banks + co-operatives) rose by 2.7% over 2010 (securities, making up 22.6 % of all assets, increased by 5.2%, central and interbank deposits, representing 7.8% of all assets, rose by 14.1%, loans, taking up 59% of all assets, declined by 2%). The ratio of customer loans to GDP (the depth of financial intermediation) was 51%, basically the same as in 2007, which corresponds to the level of development of the country.

Table 1 - Banks' asset structure at current prices (in HUF Billion)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Cash and settlement accounts	689	644	491	452	726	697	689	812	606	535	572	612
Securities for trading	580	487	458	674	645	629	930	1649	1904	3529	2494	2623
Securities for investment	740	1004	1059	1481	1455	1560	1555	1741	2770	3046	3560	3825
Total securities	1320	1491	1517	2155	2100	2189	2485	3390	4674	6575	6054	6448
Central bank and interbank deposits	1528	1476	1445	1287	1614	2179	2379	1634	1435	1649	1532	1908
Of which: central bank deposits	-	492	643	424	541	1291	1205	446	500	310	305	726
	-	984	802	863	1073	889	1174	1188	936	1340	1227	1181
						1137	1346	1643	1987	1819	1805	1758
Loans (net portfolio)	4323	4905	6097	8125	9483	1	2	9	5	4	5	2
of which: corporate loans	3076	3176	3284	4031	4613	5236	5716	6566	6947	6334	6004	5801
Retail loans	429	677	1204	2000	2597	3371	4243	5450	7130	6719	7194	6834
Participations	192	156	197	254	240	285	488	542	629	640	675	766
Accrued interest receivable	117	109	114	171	231	224	214	268	461	423	307	334
Prepayments and other assets	71	90	144	180	232	256	506	655	915	457	400	664
Own assets	187	169	192	237	287	359	540	635	583	523	530	593
			1019	1286	1491	1755	2076	2437	2917	2899	2812	2890
Total assets	8427	9040	6	1	2	9	3	6	8	6	5	6

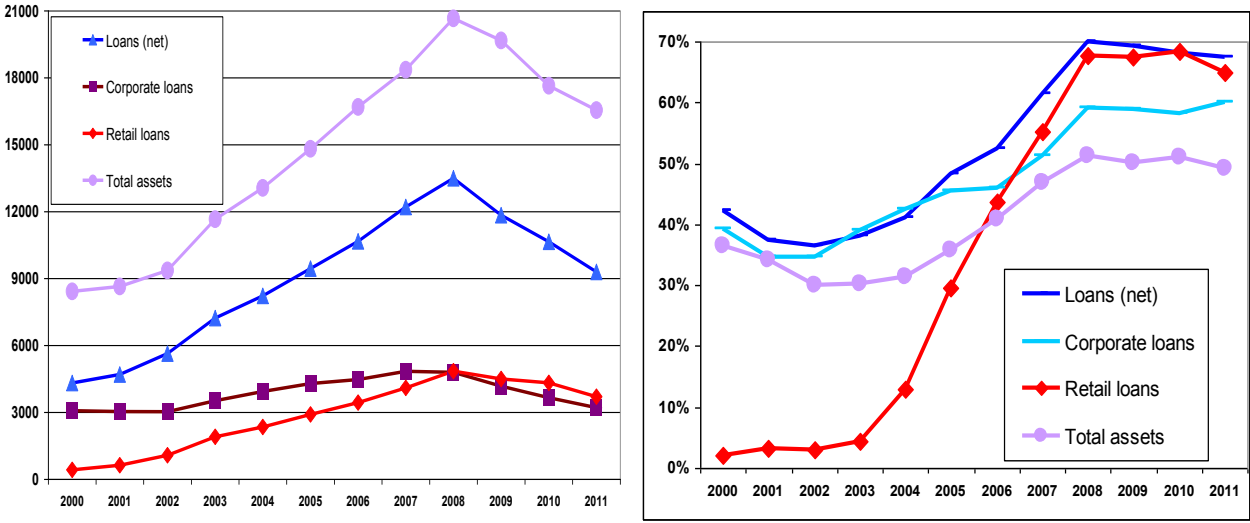
Source: PSZAF

To estimate the value of assets in real terms, we used several filters, by first adjusting foreign currency loans with a basket of 50% EUR, 50% CHF, and then dividing the total portfolio by the consumer price level. Total assets in the banking sector net of exchange rate effects and inflation in 2011 were at 80%, net loans at 69% of their 2008 levels (including retail loans at 67%, corporate loans at 76%); the decline compared to 2010 was 1/3 of this, with total assets

being at 94%, net loans at 87% (retail loans at 88% and corporate loans at 86%) of their 2010 levels.

The right hand chart of Figure 1 below shows the share of foreign currency assets in banks' total assets in the past ten years, falling from 36% in 2000 to 29% in 2002, then rising to 51% in 2008 and dropping to 49% in 2011. The share of foreign currency loans in total corporate loans followed the same pattern (39%, 35%, 59% and 60% in 2000, 2002, 2008 and 2011, respectively). The share of foreign currency loans in retail loans hiked from 2% in 2000 to 68% in 2010, falling to 65% by the end of 2011 (partly due to the early repayment scheme).

Figure 1 - Credit institutions' assets net of exchange rate effects and inflation; the ratio of foreign currency assets

Sources: expert's estimates based on PSZAF and MNB figures

Based on current-price figures, we looked at how the market shares of the various types of credit institutions in certain assets changed between 2005 and 2011. While in 2005, banks held 93% of *total assets* in the credit institutions sector, their share fell to 91% in 2008 and 87% in 2011. The share of cooperatives in total assets fell from 7% in 2005 to 5% each in 2008 and 2011. Banks' share in total loans fell from 95% in 2005 to 90% in 2011. The share of cooperatives in total loans declined from 5% in 2005 to 3% in 2008 and 4% in 2011. In the period between 2005 and 2011, banks and cooperatives lost 3 and 4 percentage points, respectively, in their share in retail loans. Banks' share in corporate loans fell from 96% in 2005 to 88% in 2011, that of cooperatives rose from 3% to 5%. (A 20% increase in cooperatives' corporate loans would mean a 1% increase in total corporate loans at the sector level).

Table 2 - Changes in the share of the various types of credit institutions in certain assets

	2005	2005	2005	2005	2008	2008	2008	2008	2011	2011	2011	2011
	Ban	Branc	Coo	Total Credit	Ban	Branc	Coo	Credit	Ban	Branc	Coo	Total Credit
	ks	h	p	Inst	ks	h	p	Inst	ks	h	p	Inst
Total securities	86%	0%	14%	100%	85%	7%	8%	100%	86%	7%	7%	100%
Loans (net)	95%	0%	5%	100%	95%	2%	3%	100%	90%	6%	4%	100%
Corporate loans	96%	0%	3%	100%	93%	3%	4%	100%	88%	7%	5%	100%
Retail loans	91%	0%	9%	100%	95%	0%	5%	100%	88%	7%	5%	100%
Total assets	93%	0%	7%	100%	91%	4%	5%	100%	87%	7%	5%	100%

Source : PSZAF

The banking sector's **gross loans to non-financial businesses** at current prices were at HUF 6,530 billion in 2011, a 0.2% increase over 2010. The ratio of 90 day past due loans increased extremely sharply: the NPL rate rose from 10.8% in 2010 to 15.4% in 2011. The distribution of gross loans by business size did not change in the past two years.

Table 3 - Gross loans to non-financial businesses

	Total gross loans (HUF billion)	NPL	Total	Large companies	Medium- sized enterprises	Small enterprises	Micro enterprises
December 2010, audited	6,514	10.8%	100%	54%	14%	16%	16%
March 2011	6,162	11.2%	100%	53%	14%	16%	17%
June 2011	6,133	13.0%	100%	54%	14%	16%	17%
September 2011	6,423	13.8%	100%	54%	14%	16%	17%
December 2011, preliminary	6,530	15.4%	100%	53%	14%	16%	17%

Source: PSZAF

We have quite detailed figures on **gross loans to households** and the relevant NPL rates for the period between 2009 and 2011. In 2010, the NPL ratio of retail loans was 10.1%, 0.7% lower than that of loans to non-financial businesses. At the end of 2011, the NPL ratio of retail loans was 13%, 2.4% lower than that of loans to non-financial businesses. The first three columns of Table 4 below shows the figures for home loans (loans in HUF at market rates, subsidised loans in HUF and loans in foreign currency): the NPL ratio of HUF loans granted at market interest rates exceeded that of FX home loans in each year. The subsequent two columns show home equity loans in HUF and FX. Here, the NPL ratio of HUF loans is higher than that of FX loans, and the NPL ratios of both HUF and FX home equity loans are significantly higher than those of home loans. In the case of personal loans, the NPL ratio of HUF personal loans is also nearly double that of FX personal loans. In the case of car loans, the NPL ratio of HUF loans is nearly ten times higher. The last four columns show the stocks of overdrafts, consumer loans, other loans and total retail loans (without a breakdown into HUF or FX).

Table 4 - Gross loans to households (HUF billion)

	HUF home loans at market interest rates	Subsidised HUF home loans	FX home loans	HUF home equity loans	FX Home equity loans	HUF personal loans	FX personal loans	HUF car loans	FX car loans	Overdrafts	Consumer loans	Other loans	Total
2009	126	1248	2461	29	2048	261	220	23	264	399	84	245	7407
2010	249	1146	2819	148	2320	268	182	36	255	446	68	205	8140
2011	447	1028	2637	270	2290	284	138	55	274	386	46	188	8041
	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL
2009	15.9%	1.7%	4.2%	35.1%	7.5%	11.9%	9.8%	64.8%	2.3%	19.4%	9.4%	20.5%	7.0%
2010	11.9%	2.4%	6.6%	16.6%	12.7%	15.6%	12.2%	60.9%	2.7%	25.6%	11.8%	23.0%	10.1%
2011	13.7%	2.5%	10.1%	21.4%	18.0%	21.3%	12.8%	61.5%	6.8%	12.0%	15.8%	21.4%	13.0%

Source: MNB

In liabilities, the minimum capital requirement was HUF 1,409 billion, regulatory capital for risks HUF 2,372, the capital adequacy ratio 13.47%. In other words, the banking sector was adequately capitalised. Only 10.3% of total subscribed capital was in foreign ownership, the lowest ratio in 9 years. 37.5% of total liabilities were denominated in foreign currency, 26.4% from abroad (45.8% of the latter in deposits).

Table 5 - Banks' liabilities (in HUF billion)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total liabilities	9040	10196	12861	14912	17559	20763	24376	29178	28996	28125	28906
FX share in total liabilities	33.6%	26.8%	27.9%	27.5%	31.6%	36.0%	38.8%	42.1%	43.1%	40.6%	37.5%
Equity/Liabilities	8.5%	8.7%	8.3%	8.5%	8.2%	8.3%	8.2%	7.5%	8.3%	8.3%	8.7%
Direct foreign liabilities/Total liabilities	16.0%	13.6%	17.7%	17.4%	21.3%	22.0%	24.6%	29.8%	28.2%	28.5%	26.4%
Foreign interbank deposits/Direct foreign liabilities	16.5%	17.7%	31.7%	27.8%	35.6%	36.6%	43.0%	42.8%	42.6%	46.0%	45.8%

Source: PSZAF

Table 6 - Ratio of loans to domestic deposits

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
93%	102%	122%	130%	140%	146%	165%	181%	169%	174%	165%

Source: PSZAF

The loans-to-deposits ratio of 165% as of the end of 2011 reflected a total of HUF 19,123 billion in loans and HUF 11,593 billion in deposits. If this ratio were to be reduced "promptly" to 110%, half through loan reduction and half through deposit increase, the solution would be to encourage the swap of households' non-equity and equity securities (representing several thousand billions of forints) for deposits on the one part, while a HUF 3

billion reduction in loans could partly come from a strengthening forint and partly from the logic of a recession environment.

As for the structure of ROE in 2011:

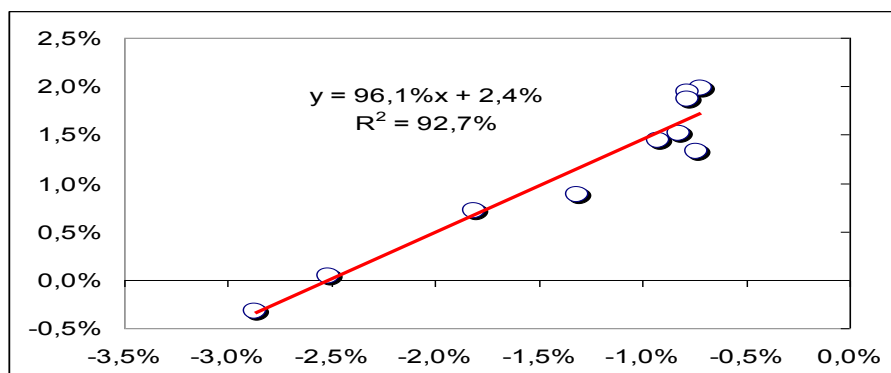
- Net interest income was 3.0 %, the same as in the previous year. It fell from the 4% of 2002 roughly evenly to this level, which is still high compared to other countries with a greater depth of financial intermediation.
- Non-interest income was 1.0 %, 0.4 percentage points higher than in the 2010, the second lowest in 10 years. Earnings from commissions and fees fell by 0.1% over 2010, dividends grew by 0.1%. Net profit on financial and investment services and other non-interest income (inclusive of the special bank tax) each rose by 0.2 percentage points.
- Operating expenses were at 2.0 %, 0.1 percentage point lower than in the previous year. Operating expenses, 3.6% in 2002, nearly halved over 10 years.
- The change in impairments and provisions was -1.9 %, 0.6% higher than in 2010, a main factor reducing banks' ROE in 2011.
- Profit from extraordinary business activities was -0.3 %, 0.2 % worse than in 2010.
- ROA was -0.3 %, 0,3 percentage points lower than in 2010. The 2011 ROA resulted from a) an unchanged net interest income, b) a 0.5 percentage point improvement in non-interest income and operating expenses c) a 0.8% deterioration in impairments and provisions + profit from extraordinary business activities.

Table 7 - ROA and ROE in the banking sector, 2002-2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	audited	audited	audited	audited	audited	audited	audited	audited	audited	preliminary
Net interest income	4.0%	3.9%	4.0%	3.8%	3.6%	3.2%	2.7%	2.6%	3.0%	3.0%
Interest received	8.8%	9.1%	10.4%	8.5%	7.9%	8.2%	8.2%	8.5%	7.2%	7.2%
Interest paid	4.8%	5.2%	6.4%	4.7%	4.3%	5.0%	5.5%	5.9%	4.1%	4.2%
Non-interest income (net)	1.4%	1.6%	1.7%	1.6%	1.6%	1.6%	1.3%	1.9%	0.6%	1.0%
Earnings from commissions and fees	1.3%	1.5%	1.3%	1.3%	1.2%	1.1%	0.9%	0.9%	0.9%	0.8%
Dividends	0.1%	0.2%	0.1%	0.1%	0.1%	0.2%	0.6%	0.2%	0.2%	0.3%
Net profit on financial and investment services	0.4%	0.4%	0.6%	0.8%	0.6%	0.8%	0.5%	1.0%	0.7%	0.9%
Other non-interest earnings	-0.5%	-0.5%	-0.3%	-0.6%	-0.4%	-0.5%	-0.8%	-0.3%	-1.2%	-1.0%
Operating expenses	3.6%	3.4%	3.0%	2.9%	2.7%	2.6%	2.4%	2.0%	2.1%	2.0%
Change in impairments and provisions	-0.3%	-0.3%	-0.4%	-0.2%	-0.4%	-0.5%	-0.5%	-1.5%	-1.3%	-1.9%
Profit from ordinary business activities	1.6%	1.8%	2.3%	2.3%	2.1%	1.7%	1.0%	0.9%	0.2%	0.1%
Extraordinary profit	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.2%	0.0%	0.1%	-0.1%	-0.1%	-0.3%
Pre-tax profit	1.6%	1.8%	2.3%	2.3%	2.2%	1.7%	1.1%	0.8%	0.1%	-0.2%
Tax liabilities	0.3%	0.3%	0.3%	0.4%	0.4%	0.3%	0.2%	0.1%	0.1%	0.2%
After-tax profit										
ROA	1.3%	1.5%	2.0%	1.9%	1.9%	1.4%	0.9%	0.7%	0.0%	-0.3%
After-tax profit ROE	15.5%	17.8%	23.6%	23.3%	22.7%	17.5%	11.3%	9.1%	0.5%	-3.8%
REAL ROE	9.7%	12.6%	15.8%	19.1%	18.0%	8.8%	4.9%	4.7%	-4.2%	-7.5%

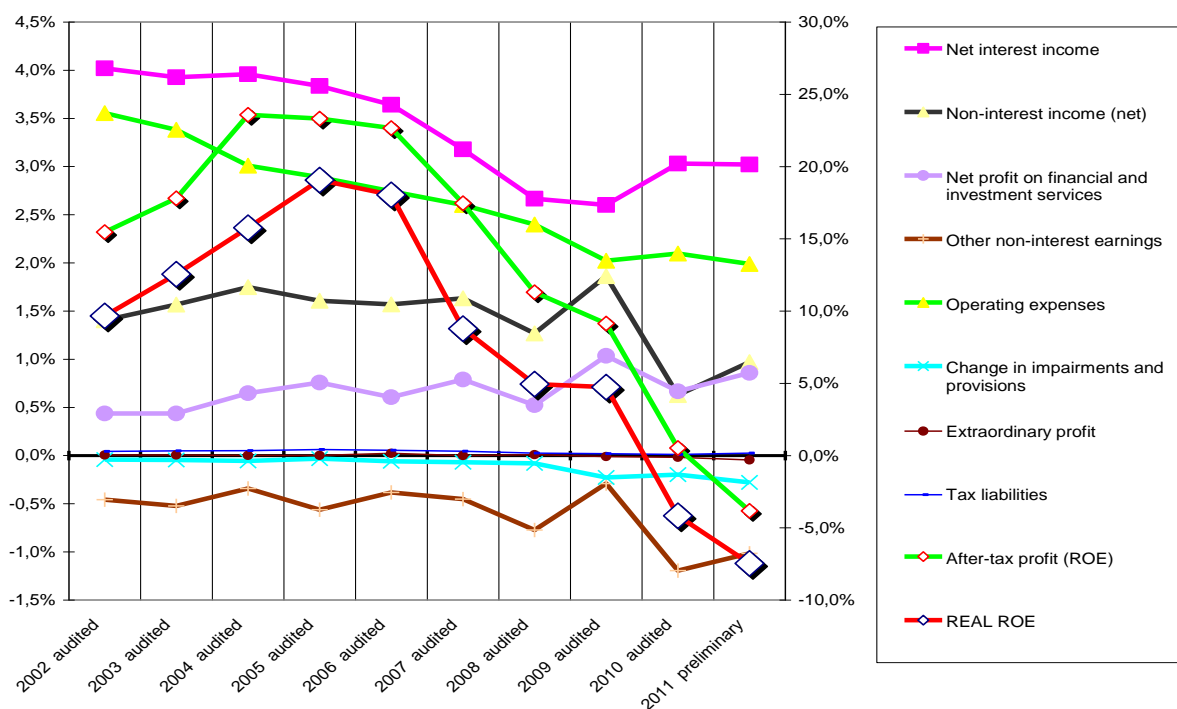
Source: PSZAF

Figure 2 - ROA as a function of non-interest income and the change in impairments and provisions between 2002 and 2011

ROE in the banking sector was 3.8% (HUF 92.6 billion) in 2011, **real ROE (ROE adjusted by inflation) was -7.5%**. (Cooperatives' profit after tax was +HUF 4,9 billion, that of branches of foreign banks + HUF 3,2 billion). Banks' ROA can be estimated as **ROA = 2,4% - (other non-interest income [ONII] + change in impairments and provisions [CHI])** (Figure 2). **In other words:** since the sum of (net interest income + earnings from commissions and fees + dividends + profit from financial and investment services - operating expenses - tax liabilities was constant (2.4%) between 2002 and 2011, banks' ROA was predominantly shaped by two factors: a) market-based changes in impairments and provisions and b) the special bank tax and the extra burdens imposed by the early repayment scheme. The burdens imposed by the special bank tax and the early repayment scheme (HUF 120 billion and 234 billion, respectively) made up 43% of the [ONII+CHI] total of HUF -817.5 billion.

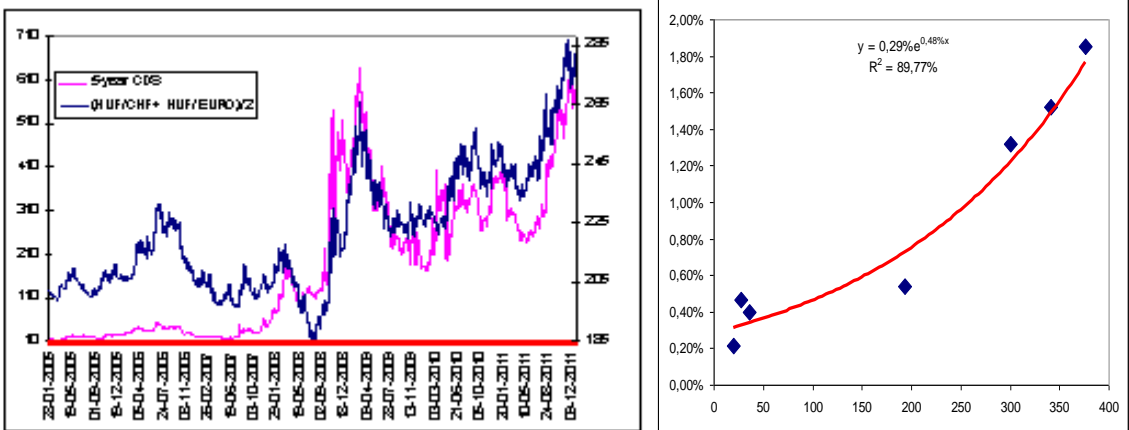
Figure 3 - ROA and ROE in the banking sector 2002-2011

Banks' results were increasingly influenced by administrative burdens rather than by market factors, while in their own operations banks produced a constant level of ROE, while implementing significant cost reductions. The changes in impairments and provisions reflect

the effect of several factors. An important factor was that the increase in Hungary's CDS spread caused a weakening in the HUF/CHF és HUF/EURO exchange rates, leading to the deterioration in the situation of debtors with foreign currency loans. The left-hand chart of Figure 4 reveals that the CDS spread significantly determined the **strength of the HUF** exchange rate against the HUF/EUR+HUF/CHF basket, while the right-hand chart shows that the change in **impairments and provisions** was exponentially influenced by the annual average CDS.

Figure 4 - Impact of the CDS spread on the HUF/CHF + HUF/EUR basket and on the change in impairments and provisions, 2005-2011

Gazdasági környezet – A hitelintézetek 2011. évi tevékenységének fő jellemzői

2011-ben a szerény növekedést mutató magyar gazdaságban folytatódott a hitelintézetek eszközeinek nominálértéken vett stagnálása, reálértéken való gyors zuhanása; az NPL ráta a háztartások bankhiteleinél 3%-ponttal, a vállalkozók bankhiteleinél 5%-ponttal nőtt, [az NPL ráta ekkora 2012. évi növekedése, sikeres IMF hitel-megállapodás esetén, valószínűtlen] a forintárfolyam gyengülése miatt a devizahitelesek terhei nőttek; a kormányzat közvetlenül (banki különadó, végtörlesztés terhei) és a CDS-en keresztül közvetve szinte teljesen meghatározta a bankok eredményességét: a bankok veszteségesek lettek (ROE: -3,8 %, reál-ROE: -7,5 %), tőke megfelelésük (TMM=13,47%) megfelelő volt.

2011-ben a világgazdaság 3,8 %-kal, az EU 1,6 %-kal, a Közép- és Kelet Európai fejlődő államok 5,1%-kal nőttek, a magyar gazdaság GDP-je 1,7%-kal nőtt. A magyar hitelintézetek (bankok + fiókok + szövetkezetek) összes eszközei folyóáron 2011-ben 2010-hez képest 2,7%-kal nőttek, (a 22,6 % súlyú értékpapírok 5,2%-kal, a 7,8 % súlyú jegybanki és bankközi betétek 14,1%-kal nőttek, míg az 59% súlyú hitelek 2%-kal csökkentek.) Ha az ügyfélhitelek/GDP arányát (a pénzügyi mélységet) vizsgáljuk, akkor a jelenlegi 51%-os mélység nagyjából a 2007. évi aránnyal egyező, ami az ország fejlettségének megfelel.

1. táblázat Hitelintézetek összes eszköze folyóáron (milliárd HUF-ban)

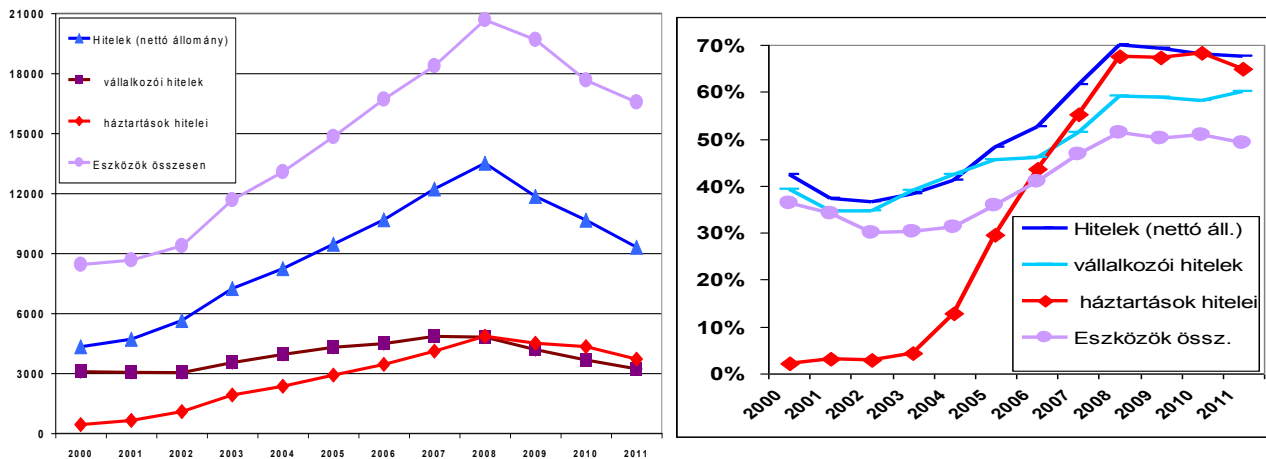
HITELINTÉZETEK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pénztár és elsz. számlák	689	644	491	505	782	759	765	917	673	626	694	734
Forgatási célú értékpapírok	580	487	458	912	890	933	1283	2113	2570	4340	3328	3407
Befektetési c. v. értékp	740	1004	1059	1534	1508	1627	1631	1831	2922	3189	3793	4086
Értékpapírok összesen	1320	1491	1517	2446	2398	2560	2914	3944	5491	7529	7121	7492
Jegybanki és bankközi betétek	1528	1476	1445	1391	1745	2391	2681	1940	2175	2382	2275	2595
jegybanki betétek		492	643	425	543	1307	1219	468	827	472	452	889
bankközi betétek		984	802	966	1203	1084	1462	1472	1347	1910	1823	1706
Hitelek (nettó állomány)	4323	4905	6097	8523	9977	11935	14223	17319	20979	19791	19911	19520
vállalkozói hitelek	3076	3176	3284	4154	4772	5433	5994	6923	7456	6958	6745	6612
háztartások hitelei	429	677	1204	2265	2914	3712	4613	5847	7536	7519	8093	7722
Vagyon érdekeltségek	192	156	197	257	248		500	555	638	651	686	777
Aktív kamatelhatárolások	117	109	114	184	249	241	234	299	505	460	427	456
Egyéb a. elsz. és eszk.	71	90	144	186	241	268	521	671	959	661	509	864
Saját eszközök	187	169	192	268	326	404	589	688	642	591	600	667
Eszközök összesen	8427	9040	10196	13759	15965	18850	22428	26334	32063	32691	32223	33106

Forrás: PSZAF

Ahhoz, hogy az eszközök reálértéket megbecsüljük, több szűrőt alkalmaztunk, előbb a devizahiteleket egy olyan kosárral korrigáltuk, amelyben az € és a svájci frank fele-fele arányban szerepelt, majd ezt követően a teljes állományt a fogyasztói árszinttel elosztottuk. Árfolyam és inflációsűrt értéken vizsgálva a hitelintézetek összes eszköze 2011-ben a 2008 évi értéknek 80%-át, a nettó hitelállomány a 69%-át, (ezen belül a vállalkozói hitelállomány a 67%-át, a háztartási hitelállomány 76%-át) teszi ki; 2010-hez képest a csökkenés ennek kb. 1/3-a volt, mivel az összes eszköz 2011-ben a 2010 évének 94%-át, a hitelek nettó állománya a 87%-át, (ezen belül a vállalkozói hitelek a 88%-át, a háztartási hitelek a 86%-át) teszi ki.

Folyóáras adatok alapján a hitelintézetek devizahányadának évtizedes alakulását követhetjük az 1. ábra jobb részén, az összes eszköz devizahányada 2000-ben 36% volt, ami 2002-ben 29%-ra esett, innét 2008-ban 51%-ra nőtt, majd 2011-re 49%-ra csökkent. A vállalkozói hitelek devizahányada hasonló mintázat szerint alakult, 2000-ben 39%, 2002-ben 35%, 2008-ban 59% és 2011-ben 60%. A háztartási hitelek devizahányada 2000 évi 2%-ról 2010-ben 68%-ra ugrott fel, majd részben a végtörlesztés hatására 65%-ra csökkent 2011 végére.

1 ábra Hitelintézetek árfolyam és inflációsűrt adatai, és a devizahányad 2000-2011-ben

Forrás: PSZAF és MNB alapján szakértői becslés

Megvizsgáltuk (folyóáras adatok alapján), hogy a hitelintézetek néhány eszköztételében miként rajzolódott át a piaci részarány 2005-2011 között. A bankok a hitelintézetek összes eszközének 93%-át bírták 2005-ben, ami 2008-ra 91%-ra mérséklődött, majd 2011-re 87%-ra csökkent. A szövetkezetek részaránya szintén csökkent a 2005 évi 7%-ról 2008-ban és 2011-ben is 5%-ra. A teljes hitelállományon belül 2005-ben a bankok súlya 95% volt, ami 2011-ben 90%-ra csökkent, a szövetkezetek 2005-ös 5%-os részarányukat itt sem tudták megtartani, az 2008-ban 3%-ra, 2011-ben 4%-ra csökkent. A háztartási hitelekben belül a bankok 2005-11 között 3%-pontot, míg a szövetkezetek 4%-pontot veszítettek. A vállalkozói hitelállományon belül a bankok 2005-ös 96%-os részaránya úgy csökkent 88%-ra 2011-ben, hogy közben a szövetkezetek 3%-ról 5%-ra növelték súlyukat. (Ha pl. a szövetkezetek 20%-kal növelnék vállalkozói hiteleiket, akkor ezzel a hitelintézetek vállalkozói hitelállománya 1%-kal nőne.)

2. táblázat Hitelintézetek eszközeinek részarány változása

	2005				2008				2011			
	bank	fiók	szöv.	hitelint	bank	fiók	szöv.	hitelint	bank	fiók	szöv.	hitelint
Értékpapírok összesen	86%	0%	14%	100%	85%	7%	8%	100%	86%	7%	7%	100%
Hitelek (nettó állomány)	95%	0%	5%	100%	95%	2%	3%	100%	90%	6%	4%	100%
vállalkozói hitelek	96%	0%	3%	100%	93%	3%	4%	100%	88%	7%	5%	100%
háztartások hitelei	91%	0%	9%	100%	95%	0%	5%	100%	88%	7%	5%	100%
Eszközök összesen	93%	0%	7%	100%	91%	4%	5%	100%	87%	7%	5%	100%

Forrás: PSZAF

A nem pénzügyi vállalkozások bruttó banki hitele (folyóáron) 6530 mrd HUF volt 2011 végén, a 2010 végi értéket 0,2 %- ponttal meghaladta. Rendkívül gyorsan nőtt a 90 napon túl lejárt hitelek aránya; az NPL ráta 2011. végén 15,4%-os volt, 2010. végén 10,8%, Vállalatméret szerint a bruttó hitelek részaránya az elmúlt két évben érdemben nem változott.

3. táblázat Nem pénzügyi vállalkozások bruttó banki hitelei

	összes bruttó hitel, mrd HUF- ban	NPL	összesen	nagy	közép	kis	mikró
2010.dec. auditált	6514	10,8%	100%	54%	14%	16%	16%
2011.márc.	6162	11,2%	100%	53%	14%	16%	17%
2011. jún.	6133	13,0%	100%	54%	14%	16%	17%
2011. szept..	6423	13,8%	100%	54%	14%	16%	17%
2011.dec. előzetes	6530	15,4%	100%	53%	14%	16%	17%

Forrás: PSZAF

A háztartások bruttó hiteleiről és a hozzátartozó NPL rátáról 2009-2011-re vonatkozólag részletes ismereteink vannak. A háztartások NPL rátája 2010 végén 10,1% volt, ami 0,7 %- ponttal kisebb, mint a nem pénzügyi vállalkozásoké, míg 2011. végén a háztartási 13 %-os NPL ráta 2,4%-ponttal volt kisebb, mint a nem pénzügyi vállalkozásoké. Az első három oszlop a LH=lakáshitel (rendre: piaci Ft, támogatott Ft, deviza), a piaci forintbitelek NPL értéke minden évben meghaladta a devizahitelét. A következő két oszlop a SZaJH=szabad felhasználású jelzáloghitel (rendre: Ft és deviza), itt is a forintbitelek NPL aránya magasabb, mint a deviza hiteleseké, miközben jelentősen magasabb NPL-jük, mint a lakáshitelekénél. A személyi hitelek (SzeH) esetén ismét közel duplája a forintbitelek NPL-je a devizahitelekének. A GH=gépjárműhitelek esetén már közel 10-szeres a forintbitelek NPL-je. Az utolsó négy oszlopban ilyen megbontás nincs, a FOszlH=folyószámlahitel, az ÁruVH=áruvásárlási hitel, az EgyébH=egyéb hitel valamint az Összes háztartási hitelek következnek.

4. táblázat Háztartások hitelintézeti bruttó hitelei (mrd HUF);

	LHPFt	LHTFt	LHD	SZaJHFt	SZaJHD	SzeHFt	SzeHD	GHFt	GHD	FOszlH	ÁruVH	EgyébH	Összes
2009	126	1248	2461	29	2048	261	220	23	264	399	84	245	7407
2010	249	1146	2819	148	2320	268	182	36	255	446	68	205	8140
2011	447	1028	2637	270	2290	284	138	55	274	386	46	188	8041
	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL
2009	15,9%	1,7%	4,2%	35,1%	7,5%	11,9%	9,8%	64,8%	2,3%	19,4%	9,4%	20,5%	7,0%
2010	11,9%	2,4%	6,6%	16,6%	12,7%	15,6%	12,2%	60,9%	2,7%	25,6%	11,8%	23,0%	10,1%
2011	13,7%	2,5%	10,1%	21,4%	18,0%	21,3%	12,8%	61,5%	6,8%	12,0%	15,8%	21,4%	13,0%

Forrás: MNB

A banki forrásokon belül 2011. december 31-én a tőkekövetelmény minimális szintje 1409 mrd HUF, a kockázatok fedezésére figyelembe vehető szavatoló tőke 2372 mrd HUF, a tőke-megfelelési mutató (TMM) 13,47% volt, vagyis a bankok összességét tekintve kellőképpen el voltak látva tőkével. A jegyzet tőkének mindössze 10,3%-a volt közvetlen belföldi tulajdonban, ez az elmúlt 9 év legalacsonyabb aránya. A források 37,5%-a devizában nominált, 26,4%-a származott külföldről (ez utóbbinak 45,8%-a bankközi betétként).

5. Banki források (mrd HUF-ban) és a források összetétele

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Források összesen	9040	10196	12861	14912	17559	20763	24376	29178	28996	28125	28906
források devizahányada	33,6%	26,8%	27,9%	27,5%	31,6%	36,0%	38,8%	42,1%	43,1%	40,6%	37,5%
saját tőke/forrás	8,5%	8,7%	8,3%	8,5%	8,2%	8,3%	8,2%	7,5%	8,3%	8,3%	8,7%
közvetlen külföldi forrás /összes forrás	16,0%	13,6%	17,7%	17,4%	21,3%	22,0%	24,6%	29,8%	28,2%	28,5%	26,4%
külföldi bankközi betét/ közvetlen külföldi forrás	16,5%	17,7%	31,7%	27,8%	35,6%	36,6%	43,0%	42,8%	42,6%	46,0%	45,8%

Forrás: PSZAF

6. táblázat Hitel/belföldi betét arány

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
93%	102%	122%	130%	140%	146%	165%	181%	169%	174%	165%

Forrás: PSZAF

A 2011. végi 165 %-os **hitel/belföldi betét** arány 19123 mrd HUF hitel és 11593 mrd HUF betét mellett alakult ki. Ha az arányt 110%-ra akarnák „azonnal” lezorítani és ez fele részben betétnövekedésként fele részben hitelcsökkenésként valósulna meg, akkor a háztartások kezében lévő több ezer mrd HUF nem részvény+részvény értékpapírok bankbetétre történő cseréire való ösztönzése lehetne a megoldás egyik fele, míg 3000 mrd HUF hitelcsökkenést egyrészt az erősödő forint magyarázhatja, a többit a recessziós környezet logikája alakíthatja.

A 2011. évi **banki eszközarányos eredménytételek** alakulását illetően:

- 3,0 %-os kamateredmény nem tért el az előző évitől, 2002-ben még 4%-os volt, onnét többé-kevésbé egyenletesen csökkent le a jelenlegi szintre, ami a nagyobb pénzügyi mélységet mutató országok adataihoz képest még túl magasnak mondható.
- 1,0 %-os nem kamateredmény 0,4 % - ponttal magasabb, mint az előző évben, ugyanakkor az elmúlt 10 év második legalacsonyabb értéke. 2010-hez képest épp annyival (0,1 % - ponttal) csökkent a jutalékeredmény, mint amennyivel nőtt az osztalék, viszont a pénzügyi és befektetési szolgáltatások és az egyéb nem kamateredmény (benne a banki különadóval) egyaránt 0,2%-ponttal nőttek.
- 2,0 %-os működési költség 0,1%-ponttal kisebb az előző évinél, a bankok 2002 évi 3,6 %-os fajlagos működési költségüket 10 év alatt közel megfelezték.
- -1,9 %-os értékvesztés viszont 0,6 % - ponttal magasabb az előző évinél, ami meghatározó mértékben rontotta a bankok 2011-es eredmény pozícióját.
- -0,3 %-os rendkívüli eredmény 0,2 % - ponttal rosszabb az előző évinél.
- -0,3 %-os ROA 0,3%-ponttal kisebb az előző évinél, ez a) változatlan kamateredmény, b) összesen 0,5 % - ponttal javuló nem kamateredmény+működési költségek, továbbá c) 0,8 % - ponttal romló értékvesztés változás+rendkívüli eredmény mellett alakult ki.

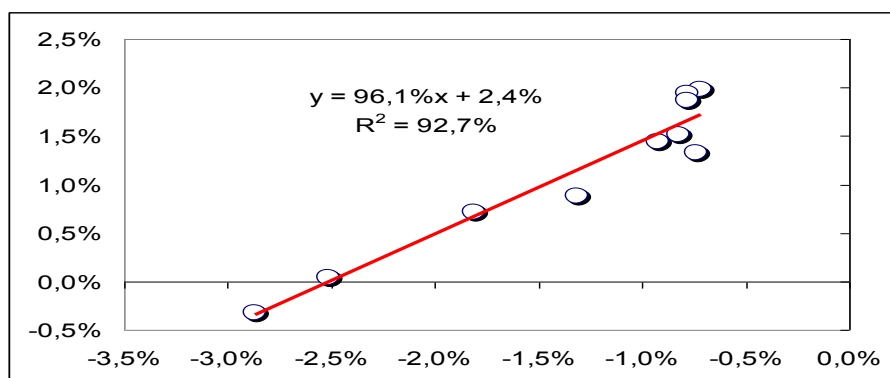
7. táblázat Eszközarányos banki eredmény összetevők, ROE és reál - ROE 2002-2011-ben

	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év
	auditált	auditált	auditált	auditált	auditált	auditált	auditált	auditált	auditált	Előzetes
Kamateredmény	4,0%	3,9%	4,0%	3,8%	3,6%	3,2%	2,7%	2,6%	3,0%	3,0%
Kamatbevételek	8,8%	9,1%	10,4%	8,5%	7,9%	8,2%	8,2%	8,5%	7,2%	7,2%
Kamatráfordítások	4,8%	5,2%	6,4%	4,7%	4,3%	5,0%	5,5%	5,9%	4,1%	4,2%
Nem kamateredmény	1,4%	1,6%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,3%	1,9%	0,6%	1,0%
Jutalékeredmény	1,3%	1,5%	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%
Osztalék	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,6%	0,2%	0,2%	0,3%
Pügyi, bef szolg eredm	0,4%	0,4%	0,6%	0,8%	0,6%	0,8%	0,5%	1,0%	0,7%	0,9%
Egyéb nem kamateredm	-0,5%	-0,5%	-0,3%	-0,6%	-0,4%	-0,5%	-0,8%	-0,3%	-1,2%	-1,0%
Működési költségek	3,6%	3,4%	3,0%	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%	2,0%	2,1%	2,0%
Értékv., kock. C.T vált.	-0,3%	-0,3%	-0,4%	-0,2%	-0,4%	-0,5%	-0,5%	-1,5%	-1,3%	-1,9%
Szokásos üzleti tev eredm	1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,1%	1,7%	1,0%	0,9%	0,2%	0,1%
Rendkívüli eredmény	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,3%
Adózás előtti eredmény	1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,2%	1,7%	1,1%	0,8%	0,1%	-0,2%
Adófizetési kötelezettség	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,2%
Adózott eredmény (ROA)	1,3%	1,5%	2,0%	1,9%	1,9%	1,4%	0,9%	0,7%	0,0%	-0,3%
Adózott eredmény (ROE)	15,5%	17,8%	23,6%	23,3%	22,7%	17,5%	11,3%	9,1%	0,5%	-3,8%
REÁL-ROE	9,7%	12,6%	15,8%	19,1%	18,0%	8,8%	4,9%	4,7%	-4,2%	-7,5%

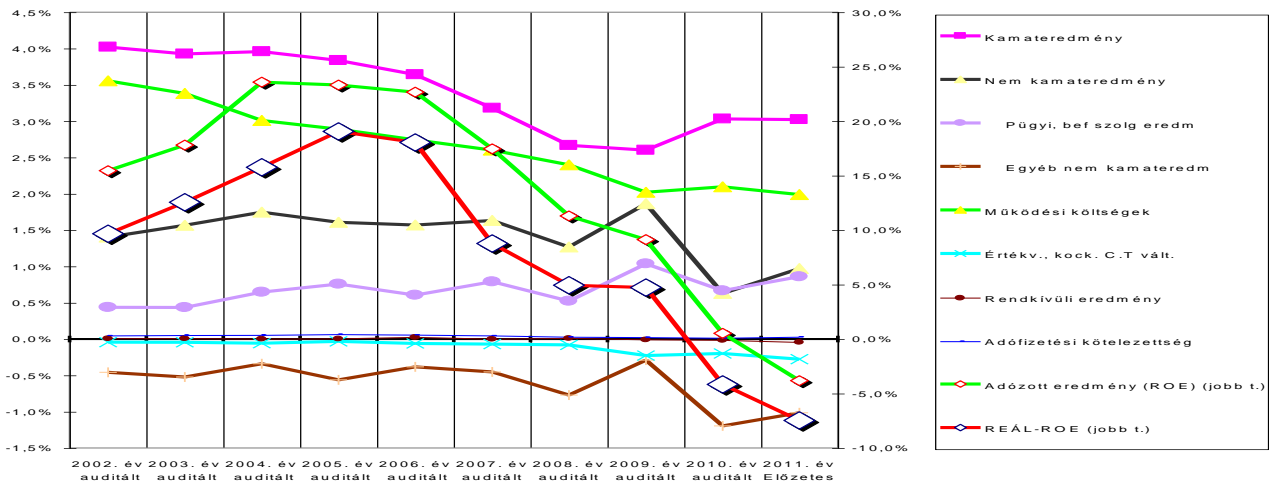
Forrás: PSZAF

A bankok 2011. évi sajáttőke arányos adózott eredménye (ROE): -3,8%-os (-92,6 mrd HUF), inflációval korrigált reál-ROE -7,5% volt. (Szövetkezetek adózott eredménye: +4,9 mrd HUF, fiókok adózatlan eredménye: +3,2 mrd HUF volt.) A banki ROA oly módon becsülhető hogy $ROA = 2,4\% - (\text{egyéb nem kamateredmény [ENKE]} + \text{értékvesztés változása [ÉVV]})$. (2-es ábra). Vagyis állandó (2,4%) volt a (kamateredmény+jutalék+osztalék+pénzügyi befektetési szolgáltatások eredménye-működési költség – adófizetési kötelezettség) tételek összege, 2002-11-ben, ezért a banki ROA (eszközarányos eredmény) döntően két tényező összegeként alakult: a) az értékvesztés piaci alapú változása,+ b) banki különadó a végtörlesztés banki terhe. A banki különadó (120 mrd HUF-os) +a végtörlesztés (234 mrd HUF-os) banki terhe az $[ENKE]+[ÉVV] = -817,5$ mrd HUF összeg 43%-át tette ki.

2. ábra ROA az egyéb nem kamateredmény+értékvesztés változás függvényében 2002-11-ben

3. ábra Eszközarányos banki eredmény összetevők, ROE és reál - ROE 2002-2011-ben

A banki eredményeket egyre inkább az adminisztratív terhek, mint a külső piaci körülmények határozták meg, miközben a bankok a saját tevékenységükben úgy cselekedtek, hogy jelentős költségsökkentés mellett állandó eszközarányos (rész)eredményt értek el. Az értékvesztés változása több tényező hatását is tükrözi, fontos összetevő, hogy a CDS megemelkedése a HUF/CHF és HUF/EURÓ gyengülésén keresztül a devizahitelek pozícióit rontotta. A 4-ik ábra (bal) képén látjuk, hogy a CDS jelentős mértékben meghatározza a HUF erejét a két valutából képzett kosárral szemben, a (jobb) képen azt, hogy az eszközarányos értékvesztés változását az éves átlagos CDS exponenciális mértékben befolyásolta.

4. ábra A CDS hatása HUF/CHF + HUF/Euró kosárra, az értékvesztés változására (2005-11)

